

nak. Nem azért, mintha már ekkor minden remény beteljesedett volna, hanem azért, mert megalakult a legjobbak lelki közössége . . . „*Példáértelti mellyemet*“ — írta Berzsényi Virághoz. „*Te lelkesítéd szunnyadozó eróm*“, ezt zengi Kazinczynak. Kazinczy pedig, a szent öreg, diákos lelkesedéssel másolgatja Berzsényi verseit, hogy az új költő felfedezésének nagy titkát közölje barátaival. E kor vezető szellemei egymást nevelték érezve, hogy ezzel a magyar közösségnek szolgálnak.

Bizonyos, hogy Berzsényi költői és prózai munkáival s az egész életművét átható nemes erkölcsi hevülettel derekasan kivette részét ebből a nemzetnevelő munkából. Hozzá menekülni ma is felfrissülést jelent, meleg, érces szavain át megérezzük az *igazi magyart*, az európai elmét, a józan életbölcset s első sorban azt az istenáldotta poétát, akinek hihet az ember.

Kemény Gábor.

A polgári iskola új Rendtartása

A polgári iskolák számára készült új Rendtartás ez év július 1-én lép életbe. Az új Rendtartás-sal a polgári iskolában is érvényre jut az a korszerű nemzeti és egyéni jellemnevelés, amely uralja az iskola nevelőmunkáját s amely a gimnázium, mezőgazdasági középiskola és liceum rendtartásában már megvalósult.

Az életbeléptető rendelet kettős okkal indokolja az új Rendtartás kiadását: egyrészt, hogy a nevezett iskolákban megnyilvánuló nevelési szellemet a polgári iskolában is meghonosítsa, másrészt, hogy azonos elvek szerint szabályozza az iskolai ügyvitelt és igazgatást az összes középfokú és középiskolákban.

Mivel az új Rendtartás számos intézkedése lényegesen eltér az eddigi eljárástól, szükségessé vált, hogy ne csak az érintett iskolafaj, hanem a gimnáziumok, liceumok és gazdasági középiskolák tanárai is tájékozódjanak a polgári iskoláról.

Mindenekelőtt gyakorlati megfontolások néhány elvi szempont tisztázását teszik szükségessé.

Az első: *mi a polgári iskola helyzete mai iskolarendszerünkben?*

A négyosztályú polgári iskolát elrendelő törvény életbeléptetése (1927) óta a tíz-tizennégy éves ifjúság nevelésével túlnyomó részben a középiskolák alsó tagozata és a polgári iskola foglalkozott. Újabban megvalósult a nyolcosztályú elemi népiskola is (annak két felső osztálya), így annak felső tagozata (V—VIII. oszt.) párhuzamos lett a polgári iskolával, de részben a polgári iskolák fölé emelt vagy arra épült iskolafajok száma is megszorodott a gyakorlati középiskolákkal (a régebbi szakiskolák helyett), továbbá a liceummal. Ezzel a polgári iskola célkitűzése is módosult, amely ezt mondotta: *a polgári iskola célja, hogy a tanulótt vallásos, erkölcsös és nemzeti szellemben gyakorlati irányú általános műveltséghez juttassa és ezzel vagy közvetlenül a gyakorlati életre, vagy pedig a középfokú szakiskolákra előkészítse.* (A liceum sem szakiskola!)

De ha tekintetbe vesszük az új Rendtartás azon intézkedését, mely szerint az elemi népiskola V—VIII., vagy a mezőgazdasági mindennapos népiskola I—II. osztályát végzett tanulók is felvehetők nyilvános tanulóul a polgári iskola II—IV. osztályába (ha az utolsó két évet — az írás, ének és testnevelés kivételével — minden tantárgyból legalább jó, az elemi iskolában *hármás* eredménnyel elvégezték s az előírt felvételi vizsgálaton *jó* eredménnyel megfeleltek, — akkor igen nehéz fenti kérdésre válaszolni: hol van helye a polgári iskolának mai iskolarendszerünkben?

Ez feltétlenül mielőbbi tisztázásra szorul nemcsak a polgári iskola, hanem a föléje helyezett gyakorlati középiskolák s a líceum szempontjából is.

Ha visszatekintünk az elmúlt két évtized kultúrpolitikai mozgalmaira, látjuk, hogy míg a huszas évek reformjai a „*kultúrfölény*“ szellemében jöttek napvilágra (gr. Klebelsberg Kunó), a harmincas éveket — az európai eszméáramlatok hatására nálunk is — inkább az *állampolgári nevelés* uralta, hogy azután ez évtized átfordulásának előestéjén annak is *katonás szellemmel való telítése* jusson uralomra. Mindegyik meghozta a maga újításait iskolarendszerünkben is.

E vajúzó és változó kultúrpolitikai törekvések háttérében korunk forrongó eszméinek harca sötétedik. Új korszak kezdetén állunk: gazdasági, társadalmi és politikai vajúadások, hatalmas háborúk vérzivatarai sejtetik az új átalakulás méreteit. Új korszak közeleg reánk, amelyben — úgy érezzük — több lelki tartalmat kívánó szellemiség ébredszik, s „az utolsó tíz európai nemzedék hirtelen épült logikai ismereteivel szemben homályos érzéssel kezdünk érezni és visszasóvároggni olyan képességeket, amelyekkel a középkori ember rendelkezett“ (gr. Teleki Pál: Corvinszerleg-beszédéből. 1940 febr. 24.)

Ez a *több lelkiséget* kereső törekvés állította vissza kultúrpolitikánk élére ismét a *nevelést*, melynek célja a *vallásos alapon nyugvó nemzeti érzés elmélyítése, tudatosítása*. Ez a szellem nyilvánult meg az újabban kiadott rendtartásokban, ez jutott kifejezésre az új polgári iskolai Rendtartásban is. Mindenesetre nagy nyeresége ez a polgári iskolai nevelőoktató munkásságnak is.

Az új Rendtartás másik nagyjelentőségű újítása, hogy a *nevelés vezető szerepét* nemcsak az oktatótevékenység keretében, hanem az *iskolai élet minden megnyilvánulásában biztosítani kívánja*. Ez a törekvés nyilvánul meg a tanulók elbírálásának (magaviselet, rendszeretet, általános tanulmányi eredmény) új módjában, a személyi lapok bevezetésében, az igazgató, osztályfőnök és tanár nevelő munkájának tüzetesebb meghatározásában.

Újítást látunk az új Rendtartás 6. §.-ában (felvétel magasabb osztályba), amely a népiskola V—VIII, továbbá a gimnázium I.—IV. osztályából való átlépést szabályozza a polgári iskola megfelelő osztályába. Előbbi részre a fentieken kívül itt még csak azt hozzuk fel, hogy a népiskola VII. és VIII. osztályának tanterve most látott napvilágot. A Tantervet életheleptető rendelet többek között ezeket mondja: „Mint-hogy a *nyolcosztályos népiskola még kialakulóban van* és a jövő tapasztá-

latai mutatják meg a felmerülő kívánalmakat, egyelőre nem kívánom véglegesen szabályozni az iskola tantervét. Mindaddig, amíg a nyolcosztályú népiskola végleges rendezésének ideje el nem érkezik, az iskolai munka nélkülözhetetlen egységének biztosítására *átmeneti* érvénnyel kiadom a VII. és VIII. osztály tantervét és utasítását." Ez a körülmény állandó bizonytalanságot okoz az átlépni kívánó VII—VIII. osztályú tanulók felvételi és tantervkülönbözeti vizsgálatánál.

Ami a gimnáziumból való átlépést illeti, itt az a cél vezette felettes hatóságainkat, hogy megkönnyítsék a gimnáziumba beiratkozott, de nem odavaló tanuló polgári iskolába való átlépését. Elvi kérdés, hogy e két teljesen különcélú és ennek következtében külön módszerekkel dolgozó iskolafajból átlépő tanulóknak közös nevezőre való hozása mennyiben valósítható meg sikeresen. De még egy szempont megfontolandó az átlépések vizsgálatánál. Az átlépő tanulók általában nem tudják beleélni magukat az osztály már kialakított vagy kialakult szellemébe s azt rendszerint kedvezőtlen irányban befolyásolják, amivel a polgári iskola nevelő-munkájának eredményét teszik kétségessé.

A nevelés előtérbe állításának vezérgondolatát látjuk érvényesülni az új Rendtartás-nak az igazgatóra vonatkozó részeiben is. Tehermentesíteni igyekszik adminisztrációs elfoglaltságát (segédkezés és helyettesítés az ügyvitelben: 49. §., irodai alkalmazott: 57. §.) s vissza kívánja állítani az igazgatót oda, ahová való: az iskolai nevelő-oktató munka irányító, kormányzó, ellenőrző tevékenységhez. Kiemeli az osztályfőnök szerepét az osztályra ható nevelési eljárások egységesítésében, ami szintén örvendetes. Félt azonban, hogy ez a feladatkör tulságosan nagy terhet ró az osztályfőnökre, aki rendes körülmények között ugyanolyan óraszámot tanít, mint más tanár, aki nem kapott osztályvezetést. Az új Rendtartás szerint az osztályfőnök kötelessége az ügyviteli teendők vezetése: személyi lapok vezetése, osztálynapló adatainak kitöltése, osztálynapló átvizsgálása, mulasztások igazolása, anyakönyv, tanulmányi értesítők, ellenőrző könyvek, bizonyítványok megírása stb. A nevelés egységesítése érdekében köteles továbbá: a gondjaira bízott osztályban a fegyelemről, a nevelés és tanítás egységes szelleméről gondoskodni; a nevelés, tanítás és fegyelmezés egyöntelűsége érdekében tanártársai-
val kell alkalmazkodik és megfelelő módon közölje megjegyzéseit, vagy jelentse azokat az igazgatóknak; minél többet érintkezzék osztályával s az osztályban tanító tanárokkal, gyakran látogassa osztályát; szükség esetén köteles felhívni a többi tanár figyelmét is az egyes tanulók egyéni sajátosságaira stb., az osztályért ő felelős, ő tartozik az osztály által követett rongálás tettesét felderíteni, elkészíti az osztálystatisztikát stb. stb. Ha azután mindezekhez még 3—4 osztály dolgozatainak javítása, ifjúsági könyvtár kezelése, ifjúsági egyesület vezetése is hozzájárul — amint ez leggyakrabban így van — az annyi terhet ró az osztályfőnökre, hogy az az aránytalanság, amely az osztályfőnögtől felmentett kollégájával szemben mutatkozik, könnyen kedvét szegheti. A kedv nélkül végzett nevelői munka eredményessége pedig közismert.

Bizonyos, hogy a nevelés eredményessége és a tanuló jellemzése szempontjából az osztályfőnöké a legnagyobb felelősség. Gondoljunk

csak a „Személyi lapok“ kitöltésére. Ha az osztályfőnök a személyi lap kérdéseire pontosan, hűen és lelkiismeretesen kíván megfelelni, igen komoly tudományos felkészültségének kell lennie. De így is célravezető lesz-e munkája? Ez az elbírálás — már természeténél fogva is — annyiféle lesz, ahányan végzik. „A Személyi lap“ pedig elkíséri a hozzá tartozó tanulót tanulóévei alatt, még akkor is, ha tanulmányait több iskolában végzi is el. De legnehezebb a személyi lapoknak a tanuló személyiségére vonatkozó részét lelkiismeretesen kitölteni. (Szlavek I.: A személyi lapokról. OPIT. Közlöny, 1939—40. 7. szám.) Egységes lesz-e az osztályfőök eljárása egy iskolán belül is? Hogyan fogja többféle mértékkel, különböző osztályfőnök ugyanazt a tulajdonságot értékelni s a nevelés céljaira tanártársai számára felhasználható módon szemléltetni?

Újítás a kötelező óraszámnak heti 22-re való fölemelése is. Bizonyos, hogy minden polgári iskolai tanár a legnagyobb igyekezettel, buzgalommal, hazafias lelkesedéssel s egyéni törekvéssel végzi el továbbra is a reá-bízott munkát. Figyelembe kell venni azonban azt is, hogy alig van tanár, akinek „mellékfoglalkozása“ ne volna az iskolában a tanításon kívül is (osztálylátogatás, osztályfői teendők, dolgozatok javítása, munkáltató oktatás, ifjúsági egyesületek vezetése, tanulmányi felügyelet, a vasúton bejáró tanulók állandó felügyelete, az elszállásolt tanulók meglátogatása, ifjúsági könyvtárak kezelése, ifjúsági egyesületek vezetése, könyvtárak, szertárak kezelése és saját gyűjteménnyel való kiegészítése stb.) De melyik polgári iskolai tanár munkássága végződik az iskolában? Olvassuk el az évkönyvek erre vonatkozó beszámolóit! Igen sok helyen szükséges, hogy a tanár a tanulók szüleivel is behatóbban foglalkozzék (népművelési előadások, kultúrelőadások, énekkarok vezetése stb.) a helyi társadalmi és más egyesületek vezetőségében is helyet kell foglalnia s mindezt meg kell csinálnia, ha lelkiismeretes tanár, mert a nevelő munkája ma nem korlátozódhat az iskola falai közé. Hol marad még az okvetlenül szükséges előkészület a másnapi tanításokra, az óravázlatok lelkiismeretes elkészítésére, s a további önképzésre? A nevelés pedig, amit a tanár végez, a legértékesebb valamivel, a lélekkel foglalkozik, arra kíván hatni nemcsak személyes példájával, hanem nevelői ráhatásokkal is, ezt pedig csak egész ember végezheti eredményesen. csak a céhen kívülállók gondolják azt, hogy a tanár kötelező heti 22 órája csakugyan annyi elfoglaltságot jelent. Éppen ezért úgy véljük, hogy nagyobb követelményt, lelkesebb és eredményesebb munkát — a jobb anyagi lehetőségeken kívül — az óraszám mérséklésével lehetne elérni. De kijelenthetem azt is, hogy a polgári iskolai tanárság nem a munkatöbblettől fél, hanem munkájának eredményességét félti!

Az új Rendtartás a tanár nevelői feladatáról szólva elsősorban a személyes példaadást hangsúlyozza, mint leghatásosabb nevelői eszközt. Jelentkezni kell ennek a nemes példaadásnak a vallásos és erkölcsi érzületben, a hazaszeretet, kötelességtudás és az engedelmesség megnyilvánulásaiban is. Igaz mindez benne volt már régebbi Rendtartásunkban is, ha nem is ennyire hangsúlyozottan, az újbán azonban külön nyomatékokat kapott ez azzal, hogy felhívja a tanár figyelmét a tanulókra

*káros hatással levő drámlatokra, melyek hazánk történeti hagyományai-
val és a valláserkölcssel szakítva támadják a nemzeti, családi és egyéni
élet örök erkölcsi értékeit.* Ellenük legjobb védekezésnek azt találja, ha
a személyes példa, oktatás és gyakorlás útján mélyen és eltörölhetetlen-
ül beleoltják a tanulók lelkébe a vallásoságot, a keresztény erkölcsi világ-
felfogást a magyar nemzeti történet hagyományai iránti tiszteletet és a
törhetetlen ragaszkodást az ezeréves Magyarországhoz! Valóban nemes
hivatása ma minden magyar tanárnak.

Örvendetes újítás az *iskolaorvos* teendőiről szóló rész is. Az isko-
laorvos feladatkörét egészségügyi és nevelésügyi szempontból körvona-
lazza. Egészségügyi szolgálata a *megelőzésben* nyilvánul meg, míg ne-
velésügyi feladatai a tanulók nevelő-oktatásán kívül a *szülőknek adott
felvilágosításokban, tanácsokban* jelentkeznek, ami felbecsülhetetlen érté-
ket jelent népegészségügyünk felkarolása szempontjából.

Érdekes és örvendetes újításnak látjuk nyomát az új Rendtartás
azon részében, amely az „*Irodai alkalmazottról*“ szól (57. §.) Valóban
fontos volna az igazgató egyre szaporodó adminisztrációs munkájának
egy részét — az arra rászorult iskoláknál — irodai alkalmazottra bízni.
Az igazgató ezzel sok olyan munka alól szabadulna, amely nem kívánja
feltétlenül, hogy azt csak ő végezheti el, s az ilyen munkára fordított
időt az iskolai nevelő-oktató eljárás egységesítésére, eredményesebbé
tevésére fordíthatná, amire ma — népesebb iskola igazgatója — alig
talál időt.

Ugy látszik megoldásra jutott az *ifjúsági önképzőkörök* régen
vajudó kérdése is. Az új polgári iskolai Rendtartás ugyanis ez iskola-
fajban is elrendeli az önképzőköröknek szakosztályokra való tagozódá-
sát (általános művelődési irányún kívül — amely kötelező — lehetővé
teszi természetismereti, zenei, bélyeggyűjtő, sakk, fényképező, repülő,
légtalmai, kézügyességi stb. szakosztályok létesítését.) Az egyes szak-
osztályok felállítását az igazgató engedélyezi, élükön egy-egy szaktanár
áll s üléseik tárgysorozatát a tanári tanácskozóterem hirdetőtáblájára is
ki kell függeszteniök, ami a tanárok részvételét teszi lehetővé. Haladás
ez az ifjúság korszerű önképzése szempontjából s a lelkes vezető tanár
számára új és nevelési szempontból értékes meglátásokhoz vezethet.

Ujság az új Rendtartásban az *ifjúsági segítő egyesületek* megala-
kítására vonatkozó rész is, amely lehetővé teszi, hogy a tanulók szoci-
ális érteke és gondolkozása jó irányban fejlődhessek. Ezt is csak öröm-
mel üdvözölhetjük.

Lényeges újítás a Rendtartásban a *magántanulókra* vonatkozó
rész. Ezeknek két csoportját különbözteti meg. Az első csoportba tar-
toznak akik szabályszerű korúak ugyan, de azért nem járhattak polgári
iskolába, mert vagy nincs, vagy lakóhelyüktől távol volt polgári iskola;
testi alkalmatlanság, illetőleg egészségi okokból nem lehettek rendes
polgári iskolai tanu'ók, végül akik egyéb elfogadható körülmények
miatt kénytelenek magánúton folytatni polgári iskolai tanulmányukat.
Ezek magánvizsgálati engedélyét — ha tanulmányuk folytatásában egy
évnél hosszabb megszakítás nincsen — az igazgató adja meg a rendes
felvételek alkalmával. Az egy évnél hosszabb idő óta nem tanulóknak
a tankerületi kir. főigazgató adhat engedélyt.

A másik csoportba tartoznak azon felnőtt egyének, akik tanulmányaikat a polgári iskolai korhatárt meghaladó időben kezdik, vagy azt hosszabb megszakítás után most folytatják. Ezek engedélyét is a tanterületi kir. főigazgató adja meg. Újítás az is, hogy a tulkorú magántanulók egyszerre — egy éven belül egyszer — összevont vizsgálatot is tehetnek két osztályról.

Magasabb létszámú iskolák bizonyára nagy örömmel vették tudomásul az új Rendtartás azon intézkedését, amely az osztálylétszám legmagasabb határát 40, illetve 50-ben állapítja meg (13. §. Osztálylétszám). Ezzel kapcsolatban csak azt szeretnénk, ha a megfelelő osztályok párhuzamosítása idejekorán, lehetőleg a tanév elején megtörténne, mert a huzamosabb ideig tartó bizonytalan állapot a szülők dolgát is megnehezíti, a rendszeres nevelő-oktatást pedig egyenesen lehetetlenné teszi a párhuzamosításra váró, ideiglenesen felvett tanulókkal megterhelt (70–80 tanuló egy osztályban!) osztályokban. Különösen elkerülendő volna ez az első osztályokban, ahol az éveleji munka az alapvetést célozza.

Mivel az iskola ma annyira hangsúlyozott nevelő-munkássága nagyobb részben az oktatás keretében történik, égető szükség volna már a polgári iskola korszerű *tantervrevíziójára* is. A régi hat osztályú polgári iskola tanítási anyagát a megmaradt négy osztályba sűrítő Tanterv nagy akadályokat gördít éppen a nevelői munka eredményességé elé.

Mindent összefoglalva sok üdvös és hasznos újítást látunk a polgári iskolai új Rendtartásban s ha a fentebb említett elvek tisztázódnak, csak nyer vele a polgári iskola nevelő-oktató munkássága is. Ki kell azonban jelentenünk azt is, hogy az új Rendtartás is *hideg betű marad, ha azt az igazgató és a tanárok lelkiisége át nem fűti.*

Az igazgatóra nézve idézem egyik régi tanárom ma is emlékezetes szavait. Az igazgató az iskola felelős képviselője — ma elsőfokú tanügyi hatóság. Az ő személyisége és teljes odaadása, kötelességteljesítése és haladó szelleme adja meg az iskola jellegét. Benne két természet és két gondolkozásmód egyesül: a tanári és a felügyelői. Az ő feladata tehát a felügyeletben leszűrt eredmények összeegyeztetése a tanítás munkájának eredményeivel. Másik nagy jelentősége abban rejlik, hogy naponként elmélyedhet többszáz tanuló lelkében s közben tanulmányozhatja a tanári személyiség gazdag és változatos megnyilatkozását. Az igazgató *mindenekelőtt jó tanár* legyen, azon kívül tőle bizonyos *arravalóságot* is kívánunk. Talán megközelíthetjük az igazgató eszményét, ha megkivánjuk, hogy: jártassága legyen az összes ismeretekben, ügyesen tanítson, vezető arravalósággal rendelkezék, kialakult, erős és tevékeny *személyiség* legyen. Személyében nem az „előjáró“ a leglényesebb jegy, hanem inkább „a primus inter pares“. Igazi tekintélyét arravalósága kényszerítse ki személyisége iránt tanáraitól és tanítványai lelkéből. Hivatalos munkáinak elvégzésében különösen három dolog biztosítja a sikert: a jó érzék, a pontosság és a gyorsaság. Munkássága ne „kicsinyes“ és „aprólékos“ dolgok intézésében merüljön ki, ne fecsérelje idejét olyan munka elvégzésére, ame-

lyet más is jól megcsinálhatja, de viszont sohase bízson olyan munkát másra, amelyet ő maga jobban elvégezhet. Kísérje figyelemmel a neveléstudomány haladását, művelje a kultúra minden területét, ne elégedjék meg az iskolai tantárgyak anyagával, hatoljon mélyebbre, de *legyen igaz magyar ember és építse fel lelkében hivatásának megtántoríthatatlan alapját*, melyen hivatása, életfelfogása felépül és amely életének és munkásságának szilárd alapköve, minden gondolatának és cselekvésének középpontja legyen.

Ugyanezt mondhatnánk a *tanár*ra vonatkozólag is, természetesen a felügyeletre vonatkozók nélkül. A *nemzetnevelés eszméjében keresse az életcélt*, munkájához az erőt, pályájának szélesedését, küzdelmeinek egyensúlyát s a végső tökéletesedést. Élete örökös példaadás legyen, hogy tanári hivatása reá nézve ne foglalkozást, hanem *állapotot* jelentessen:

Igy telik meg élettel a most kiadott új polgári iskolai Rendtartás.
Vicsay Lajos.

A magyar falunevelés mai feladatai.

Ma, amikor a magyar falu kérdése a magyarság sorskérdésévé nőtt, a magyar nevelők is fokozott érdeklődéssel tekintenek a falu felé. Sőt, a hivatásos nevelők és a különböző nevelői szervek munkájához, amelynek eredménye a vármegyei népművelési előadások és azok látogatói számának és minőségének emelkedésében szemlélhető, talán a legvilágosabban, egyre szorosabban kapcsolódnak a nem hivatásos nevelők, mint pld. a magyar írók, sőt sok esetben épen a különböző közigazgatási szervek igen jószándékú falunevelő törekvései is, amint ezt az elmúlt hónapokban hirtelen szaporodásnak indult népfőiskolai tanfolyamok, valamint az ezek állandósítására, magyar földön meggyökereztetésére irányuló megmozdulások igazolják. A mezőgazdasági szakoktatással, továbbá a falusi iskolák folyamatban levő átrendezésével kapcsolatos nevelői szándékokról, mint amelyek a jelenlegi magyar falunevelői törekvésekhez az alapot képezik, szintén nem szabad elfeledkeznünk. Ezek, az említettekkel és nem említettekkel együtt, valamennyien azt bizonyítják, hogy a falusi felnőtt és falusi gyermeknevelés egyformán különös gondja ma a magyar nevelésnek.

Am épen azért, mert a falu és népe a szociális és egyéb vonatkozások mellett nevelői vonatkozásban is az érdeklődés homlokterébe került és mert ennek az érdeklődésnek messzeható következményei lesznek a magyar falu jövőjére, és ebben a nagyobb százalékában még mindig falun élő magyarság életére is, eljött az ideje annak, hogy mielőtt a magyar falunevelés ügye *egyetemes* rendezést nyerne és a jelek szerint előbb-utóbb elkerülhetetlen egységes irányítást elérné, tisztán lássunk egy olyan kérdésben, amelynek helyes ismerete és megfelelő megoldása nélkül a ma még szertefolyó erők nemcsak hogy egységbe nem foglalhatóak, hanem egyszersmindenkorra vakvágányra tolhatják a magyar falunevelés ügyét.